1893–1963
70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J. HEnderson 4-0237, HEnderson 4-0807, УНСоюз: HEnderson 5-3740. — Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125, УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 217. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 14-го ЛИСТОПАДА 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 14, 1963 No. 217. VOL. LXX.

СЕНАТ ЗДА ВІДКИНУВ ЗАПРОПОНОВАНЕ ОБМЕЖЕННЯ ДОПОМОГИ ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ

Вашингтон. — 12-го листопада Сенат більшістю 44 до 31 голоса відкинув запропоноване сенатором з Ореґону Вейном Морсом дальше обмеження допомоги країнам, що користають із так званого Союзу для Поступу. Сенатор Морс, підтриманий кількома своїми колеґами демократами, гостро виступив проти Бразилії та Арґентини за те, що вони не здійснили своїх зобов'язань щодо переведення економічних і соціяльних реформ. Тепер сума, призначена на закордонну допомогу, становить $3 742 000 000, на $420 000 000 менше від тієї суми, що її була запропонувала Сенатська Комісія Закордонних Справ. Сенатор Морс виступив також проти Державного Департаменту і проти Аґенції Міжнародного Розвитку за те, що вони призначають фонди із закордонної допомоги на підтримання економіки в таких державах, як Арґентина, Бразилія, Еквадор і Домініканська Республіка, де поважні суми йдуть на утримання армій. Сенатор Морс казав, що Союз для Поступу був зорганізований не на те, щоб втримувати армії в латинських державах Південної Америки, тільки на те, щоб там перевести аґрарні реформи, поширити освіту, розбудувати промисл, одним словом на те, щоб там заіснував поступ в порівнянні з тим, що там тепер є. Уряд турбувався пропозицією сенатора Морса в справі обмежень допомоги і голова Сенатської Комісії Закордонних Справ сенатор Дж. В. Фулбрайт в двомінутовій промові просив Сенат відкинути нові пропозиції, які, коли б їх ухвалити, сторпедували б всю допомогу країнам Латинської Америки в рямках Союзу для Поступу. Тоді не можна б дати жадної позики тим країнам, бо вони майже всі фінансують імпорт тими грішми, що їх дістають від ЗДА. Так само латинські країни користають із фондів американської допомоги на те, щоб збалянсувати свої платничі бюджети із закордонними державами. Сенат погодився на те, щоб не вільно було давати жадної допомоги тим країнам, які самі можуть нести тягар озброєння та одночасно економічно розвиватися. Але ЗДА мають виконувати всі зобов'язання в справі допомоги цим країнам, які були зроблені перед 1-го липня 1963 року, це значить ще в попередньому фінансовому році. Сенатор Морс пропонував в цій справі гострішу розв'язку. Ця резолюція відноситься до держав, що є членами Північно - Атлантійського Пакту (НАТО). ЗДА мають в цій справі зобов'язань на суму $475 000 000. Проти внеску сенатора Морса в справі загострення допомоги голосували 29 демократів і 15 республіканців, а за були 22 демократи і 9 республіканців. Сенатор Морс пригадував сенатоторам, що Арґентина плянує анулювати нафтові договори з американськими компаніями, а Бразилія устами свого президента Ґулярта легковажить собі Союз для Поступу, але це не мало впливу на рішення Сенату, який не керується хвилевими настроями під час голосування.

Ґілпетрик про вплив оборонної програми на економіку країни

Вашинґтон. — Заступник секретаря оборони Росвелл Л. Ґілпетрикд, зізнаючи в Сенатській Підкомісії Праці в справах затруднення, заявив, що можна буде без шкоди для економіки країни перевести роззброєння, яке спричинило б поважне зменшення видатків на оборону. Дехто побоюється, що коли б так нагло прийшло до роззброєння, то негайно настала б економічна криза, бо уряд видає коло $50 більйонів річно на оборону цієї країни. Ґілпетрик сказав, що $20 більйонів із цієї суми йдуть на платні членів збройних сил та цивільних осіб, що працюють в збройних силах. Всі ті особи могли б знайти затруднення в невійськових ділянках. Дальших $10 більйонів йдуть на продукцію таких товарів і на оплату такої праці, з якої користають і цивільні особи. Тільки коло $20 більйонів витрачаються на чисто військові потреби, які були б непотрібні, коли б не було загрози війни. Але і з цієї ділянки майже половину видатків можна б легко обернути на такі цілі, які є потрібні цивільному населенню. Так з успіхом ділялося після закінчення другої світової війни та війни в Кореї.

Міні заявляє, що важко дійти до повного затруднення при теперішнім числі тижневих годин праці

Ню Йорк. — Голова Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій Джордж Міні заявив, що головною ціллю американського зорганізованого робітництва є змагання до того, щоб всі робітники мали працю. Але він одночасно сказав, що повне затруднення є неможливим без зменшення числа годин тижневої праці, яке тепер виносить 40. Міні домагається, щоб зорганізоване робітництво як свою головну програму поставило 35-годинний тиждень праці. За години праці понад 35 в тижні робітники повинні діставати подвійну платню. На думку Міні не можна буде зліквідувати безробіття навіть тоді, коли б вдалося в Конґресі ухвалити всі ті проєкти, які туди вніс уряд, що є неможливим. Тому конче треба зменшити число тижневих годин праці, щоб здобути місце тим, що є без праці.

В АМЕРИЦІ

● **Продукція авт** в тижні, що закінчився 9-го листопада, становила нове рекордово велике число авт — 188,988. Досі найбільшим числом авт, випродукованих в одному тижні, було число 184,114 возів із квітня 1955-го року.

● **Рецензенти** хвалять перший том Айзенгаверових спогадів, які вийшли у Видавництві Даблдей і називаються „Мандейт фор чейндж. Роки в Білому Домі, 1953-1956". Другий том цих спогадів обійматиме другу каденцію президента Айзенгавера, це значить роки 1957-1960. Рецензент „Ню Йорк Таймсу" Чарлз Пур пише, що Айзенгавер легше міг давати собі раду, коли був генералом, і коли мусів конферувати з Черчіллем, маршалом Монтґомері, генералом Петтоном і Делятр де Пассіньї, — ніж із представниками американського Конґресу та різними політиками і політиканами.

● **Декан** філософічного факультету в університеті Гонзаґа в Спокейні, Вашинґтон, о. Кліффорд Дж. Кассель із Чину Єзуїтів, заявив, що війна є оправдана тоді, коли її ведеться на те, щоб направити зло, або щоб покарати когось за зло. За таку вину треба оскаржувати тих, хто завинив, що проти нього треба вести справедливу війну.

Конґрес Братерських Організацій Пенсильванії вітає українців і Конґрес ЗДА за пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні

Філядельфія. В понеділок і вівторок 11 і 12-го листопада 1963 р. тут в готелі Бенджаміна Франкліна відбувся 52-ий з черги Конґрес Братерських Організацій стейту Пенсильвенія, який, між іншим, схвалив окрему резолюцію, поздоровляючи своїх „українських братів за їхню ініціятиву в започаткуванні заслуженого пам'ятника в честь (Тараса Шевченка) героя України та славного гуманіста, і рівночасно ґратулюючи Конґресові З'єдинених Держав за однодушне схвалення цього проєкту, що причиниться до кращого порозуміння між численними етнічними групами, які допомогли збудувати нашу величаву країну". Членами цього Конґресу є 73 братерські організації, які в самому стейті Пенсильвенії нараховують кругло один мільйон членів, а деякі з цих організацій самі мають до 10 мільйонів членів в ЗДА й Канаді. До цього Конґресу належать найбільші братерські — крім українських — польські, чеські, словацькі, російські, жидівські, хорватські, мадярські, німецькі, скадинавські та численні інші етнічні організації. Схвалення цієї резолюції, вже хоч би з уваги на обставину, що „Вашинґтон Пост" піддержує свою кампанію проти пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні такими видуманими арґументами, як твердження, що — мовляв — цей пам'ятник порізнить поодинокі американські групи, отже в таких обставинах ця резолюція має першорядну вартість. У Конґресі взяли участь також репрезентанти українських братських організацій: Українського Народного Союзу (гол. предсідник Йосип Лисогір, який рівночасно репрезентував очолюваний ним Конґрес Братерських Організацій стейту Ню Джерзі і в його імені виголосив привітання, гол. контролер д-р Вол. Ґалан та гол. радник Іван Одежинський), Український Робітничий Союз (гол. предсідник Антін Батюк і гол. секретар Теодор Миник) та Союз Українців Католиків „Провидіння" (гол. предсідник о. шамбелян Степан Тиханський, який провів молитву на початку влаштованого з нагоди Конґресу бенкету, гол. секретар Степан Спринський, гол. касир пані Стефанія Вовчак, яка була обрана на першу заступницю голови Конґресу, гол. фінанс. секретар мґр Теофіль Кульчицький і ред. Мстислав Дольницький). Резолюція, про яку мова, в дослівному українському перекладі звучить:

Тому, що братерські організації американців українського походження започаткували акцію будови пам'ятника у Вашинґтоні для Тараса Шевченка, поета-лавреата України та відомого гуманіста, який помер понад 100 років тому, і

Тому, що американці українського роду склали приблизно 300,000 долярів добровільними пожертвами на будову цього пам'ятника на публічній площі, однодушно признаній Конґресом З'єдинених Держав, отже

Тому Конґрес Братерських Організацій Пенсилвенії на своєму 52-му річному зібранні в місті Філядельфії 12-го листопада 1963-го року однодушно постановляє ентузіястично привітати своїх членів, — українських братів за їхню ініціятиву в будові цього заслуженого пам'ятника в честь героя України, Поета-Лавреата, і славного гуманіста та рівночасно поґратулювати Конґресові З'єдинених Держав Америки за однодушне потвердження проєкту, який причиниться до кращого порозуміння між багатьома етнічними групами, які допомогли збудувати нашу величню країну".

Ця резолюція була однодушно схвалена Конґресом.

Арґентина удержавлює американські нафтові компанії

Буенос Айрес, Арґентина.— Арґентинські часописи повідомили, що державному підсекретареві Авереллові Гаррімановi не вдалося переконати арґентинський уряд в тому, щоб не удержавлював американських нафтових компаній. Ці самі часописи пишуть і про те, що американські компанії дістануть мале відшкодування тому, що вони винні арґентинському урядові залеглі податки. Уряд має в найближчому часі видати зарядження про удержавлення американських нафтових компаній в Арґентині. Американські фірми вклали в нафтові інвестиції в Арґентині більше як $ 200,000.000, а крім того арґентинський уряд винен їм більше як $ 100.000.000 за доставлену йому нафту. Американці підписали були контракт з урядом колишнього президента Артура Фрондізі, і теперішній уряд заявляє, що ті контракти є нелеґальні, бо вони не були ратифіковані парляментом.

Наукове Т-во ім. Шевченка в ЗДА вшановує 70-річчя проф. Р. Смаль-Стоцького

Ню Йорк. — Для вшанування 70-річчя життя президента Головної Ради НТШ та голови Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА, проф. д-ра Романа Смаль-Стоцького — Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗДА влаштовує в суботу, 30 листопада 1963 р. в год 5.30 вечером, у великій залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку, окрему наукову конференцію. Відкриє конференцію проф. д-р О. Андрушків. Доповіді виголосять проф. д-р. Лев про „Наукову і педагогічну діяльність Ювілята". проф. д-р. Л. Добрянський — про „Діяльність Ювілята на американському терені", а ред. І. Кедрин — про „Дипломатичну і політичну діяльність Ювілята". По переданні привітів та кінцевому слові Ювілята, відбудеться спільна перекуска.

Л. Молодожанин відзначений нагородою Джекоба С. Стона

Ню Йорк. — Заінкорпорована організація „Об'єднані Артисти Америки" відзначила нашого мистця-різбаря Леоніда Молодожанина нагородою Джекоба С. Стона за „клясичну статую у пам'ять Беатриції Стон", приготовану на 50-ту річну виставу згаданої організації. Нагороду вручено п. Молодожанинові під час врочистого прийняття в приміщеннях Ґалерії Національної Академії в Ню Йорку в середу 6-го листопада 1963. Мистець Леонід Молодожанин, який має багато інших американських і канадійських відзначень, був також відзначений першою нагородою за прийнятий кваліфікованим жюрі проєкт пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні, який він і виконав та який має бути поставлений на обраній публічній площі в столиці країни вже в найближчих місяцях. Найбільш врочисте й величаве відкриття цього пам'ятника має відбутися з кінцем травня наступного. 1964-го року, у 150-річчя народження Кобзаря України.

На Гаваях має відбутися важлива нарада в справі дальшої стратегії в Півд. В'єтнамі

Вашинґтон. — Американський уряд висилає своїх найвищих представників до Гонолюлю на Гаваях для участи в одноденній конференції присвяченій питанням дальшої стратегії ЗДА в Південному В'єтнамі. Відбудеться ця конференція 20-го листопада цього року і участь в ній візьмуть державний секретар Дін Раск, секретар оборони Мек Намара, дорадник Президента в справах національної безпеки Дж. Бонді, голова об'єднаних шефів штабу ген. Тейлор, як також інші високі урядовці департаментів державного й оборони, та урядові Аґенції для справ міжнародного розвитку. З Південного В'єтнаму прибудуть на цю конференцію і братимуть в ній активну участь амбасадор ЗДА до Південного В'єтнаму Генрі Кебот Ладж, командант допоміжних збройних сил ЗДА у Південному В'єтнамі ген. Гаркінс, командант з'єднань американської воєнної фльоти ЗДА на Тихому океані адмірал Фелт та інші. Згідно із ствердженням Департаменту Оборони, конференція в Гонолюлю буде однією із чергових періодичних нарад в справах Південної Азії, що відбуваються що якийсь час, відколи ЗДА вирішили впливати активно на розвиток політики в цих областях. Під час конференції буде проаналізована й обговорена ситуація, яка створилася у Південному В'єтнамі після проведеного там державного перевороту. Державний секретар Раск виїде з Гонолюлю до Токіо для участи в конференції з представниками японського уряду.

Камбоджа відмовляється від американської допомоги

Пномпенг, Камбоджа. — Князь Нородом Сіганоук, голова південно-азійської держави Камбоджа, суміжної із Південним В'єтнамом, заявив, що уряд Камбоджі вирішив зрезиґнувати з днем 1 січня 1964 року з американської допомоги і що з цією датою усі французькі й американські війська мусять залишити територію країни. Повідомляючи про це рішення, князь Сіганоук не зробив натяку на те, чи Камбоджа відмовиться від допомоги, яку вона досі одержувала й одержує від Совєтського Союзу, комуністичного Китаю й інших комуністичних країн. День перед тим проголошено в Камбоджі націоналізацію всіх імпортових й експортових підприємств, як також заповіджено націоналізацію банків. З часу, як в 1955 році Камбоджа стала незалежною державою, вона одержала від ЗДА 365 мільйонів допомоги. Теперішній її уряд намагається вести невтралістичну політику.

Українські студенти монтреальських університетів влаштовують „Український Тиждень"

Монтреаль. — Українські студентські клюби при МекҐільському і Сир Джордж Вілямс університетах в Монтреалі влаштовують на своїх університетах Український Тиждень. Почався цей тиждень 10 листопада. Інавґурацією тижня був концерт „Української капелі бандуристок" з Дітройту під керівництвом Панаса Потапенка, в Неділю 10 листопада, з двома виступами о годині 3-ій і 8-ій. В понеділок 11 листопада відкрито виставку українського мистецтва в МекҐіл університеті, а у вівторок другу виставку в Сид Джордж Віллям університеті. Тиждень закінчиться студентським балем в Роял Ембасі Готел. До Комітету входять студенти — К. Темертей, А. Роніш, І. Гладилович та інші.

У Квебеку вперше обрано українця на радного міста

Монтреаль. — У міських виборах міста Лашин, (передмістя Монтреалю), що відбулися недавно — був вибраний на радного (алдермена) міста, перший раз в історії Квебеку, — українець Василь Михалюк. Радний Василь Михалюк вже уродженець Канади, є свідомий українець, є членом Просвіти і близько стоїть до всього українського життя. Його батько Ілля Михайлюк приїхав до Канади з Буковини ще перед першою світовою війною. Як перший українець, обраний французьким, англійським й українським населенням міста, він бере активну участь у канадійському громадському житті. В самому Монтреалі вже кілька разів кандидували українці, але не були вибрані.

Володимир Жила призначений на асистента-професора Тексаського Технологічного Коледжу

Вінніпег. — З початком листопада ц. р. виїхав з Вінніпеґу до Лубок у Тексасі на посаду асистента - професора до Тексаського Технологічного Коледжу проф. Володимир Жила. Він працюватиме там у департаменті чужих мов. Вол. Жила здобув академічний студінь М. А. у Манітобському університеті в Вінніпеґу і працював як асистент професора в департаменті слов'янських мов у цьому університеті. Він відомий у Вінніпеґу зі своєї діяльности у місцевих українських культурно-освітніх, наукових і громадських організаціях та з дописів до української преси.

Д-р П. БОГДАНСЬКИЙ ГОВОРИТИМЕ ПРО УКРАЇНСЬКІ ФІНАНСОВІ УСТАНОВИ В АМЕРИЦІ

Економічна Комісія Наукового Т-ва ім. Шевченка влаштовує в суботу, 16-го листопада 1963-го року, в годині 6-ій вечером в Українському Інституті Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку, черґову Наукову Конференцію, на якій д-р П. Богданський виголосить доповідь про „Українські фінансові установи в Америці".

Українська хроніка

● **Український хор „Думка"** в Ню Йорку влаштовує перед своїми виїздами із Концертами до Клівленду і Шикаґо прилюдну генеральну пробу цих концертів, що відбудеться в неділю 17 листопада о год. 7 вечора, в залі Народного Дому при Другій Авеню в Ню Йорку.

● **В Українському Літературно - Мистецькому Клюбі в Ню Йорку** виступлять в п'ятницю 15 листопада ц. р. д-р Марія Клячко та Є. Піддубчишин, які недавно повернулися із подорожі по Україні. Вони поділяться з членами і гістьми Клюбу своїми враженнями із зустрічей з підсовєтськими письменниками та відвідин в українських музеях. Доповіді будуть ілюстровані фільмами з подорожі, як також колекцією книжок й образів з України. Початок о год. 8-ій веч.

● **Українська Вільна Академія Наук у ЗДА** влаштовує наукове засідання Відділу фізико - хемічно - математичного та технічних наук з доповіддю проф. Миколи Зайцева п. н. „Хемічні процеси при продукції поживних товщів в аспектах здоровельному і смаковому". Засідання відбудеться в неділю 17 листопада 1963 року о 6-ій год. веч. в будинку Академії: 206 Вест 100 вул., Н. Й.

СОВЄТИ УВ'ЯЗНИЛИ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРОФЕСОРА БАРҐГОРНА ЗА ШПИГУНСТВО

Проф. Фредерік Ч. Барґгорн

Москва. — Органи совєтської державної безпеки арештували в ближче невизначений час, правдоподібно в перших днях листопада професора Єйлського університету Фредеріка Чарльза Барґгорна, відомого американського спеціяліста в совєтських справах. Згідно з проголошеним 12 листопада совєтською телеграфічною аґенцією повідомленням, професора Барґгорна арештовано за шпигунську активність на терені СССР. Водночас із цим міністерство закордонних справ СССР повідомило про ув'язнення Барґгорна американську амбасаду. Востаннє зустрічався з Барґгорном ще 29 жовтня один із співробітників амбасади ЗДА. Міністерство закордонних справ СССР, повідомляючи амбасаду про факт ув'язнення проф. Барґгорна, відмовилося водночас із цим подати ближчі інформації про те, де й коли його ув'язнено, в якій тюрмі він перебуває і в чому докладно його обвинувачують. Совєти не дозволили також представникові амбасади відвідати професора Барґгорна у в'язниці. Барґгорн є головою департаменту для совєтських студій при Єйлському університеті і його вважають одним із кращих експертів у совєтських справах. Він був співробітником пресового відділу американської амбасади у Москві в рр. 1942-1947 і автором ряду праць про Совєтський Союз і совєтську політику, в тому „Совєтський образ З'єдинених Держав Америки", „Совєтський російський націоналізм", „Совєтська культурна офензива" та інші. В 1949-51 рр. він брав участь в американській програмі переслухування совєтських втікачів у Західній Німеччині. У своїй праці „Совєтський російський націоналізм" Барґгорн перестерігав проти недоцінювання здібностей совєтських провідників в реалізації російських імперіялістичних цілей й у веденні ними мас. Відвідини проф. Барґгорна в Совєтському Союзі мали тривати один місяць і під час свого перебування там він відвідав в характері туриста столицю Грузії Тбілісі і побував також в столиці Казахстану Алма Аті під час відкриття виставки американської графіки. Ув'язнення Барґгорна викликало широкий відгомін у світі і протести американських науковців. В політичних і наукових колах ЗДА уважають, що ув'язнення Барґгорна може причинитися до дальшого обмеження культурної виміни із Совєтським Союзом і припинення поїздок американських науковців до СССР. Американська преса висловлює здогад, що Барґгорна ув'язнено у відплату за останню совєтську шпигунську аферу у ЗДА і за ув'язнення совєтських дипломатів у зв'язку із справою Джана Бутєнка, у висліді якої три члени совєтської делеґації до ОН були примушені виїхати із ЗДА й один совєтський громадянин, шофер Амторгу Іванов перебуває в американській тюрмі. На думку американських коментаторів, Барґгорна ув'язнено для того, щоб мати когось для виміни на ув'язнених у ЗДА совєтських шпигунів. Барґгорн, хоч і ставився критично до можливостей культурних зв'язків і виміни з СССР, все ж таки дораджував ці зв'язки утримувати і сам був навіть ініціятором виміни студентами між Єйлським і Київськими університетами.

Дипломати комуністичних країн не можуть відвідувати 355 повітів у ЗДА

Вашинґтон. — На пропозицію Департаменту Оборони Уряд ЗДА видав зарядження, згідно з яким забороняється подорожі дипломатів із п'ятьох комуністичних держав по 355-ох повітах цієї країни. Обмеження відноситься до дипломатів із таких комуністичних держав: Болгарії, Румунії, Чехо - Словаччини Угорщини й Польщі. 355 повітів становлять коло 11% цієї країни. Це зарядження видали тому, щоб внеможливити шпигунську діяльність комуністичним дипломатам. Державний Департамент противився цьому обмеженню рухів комуністичних дипломатів, виходячи з того заложення, що ЗДА не мають потреби боятися комуністичних дипломатів, бо Америка не має що ховати перед ними. Обмеження не відноситься до постійних журналістів із вище згаданих держав, до туристів та до інших відвідувачів із східньо - европейських ержав. Обмеження не відноситься до Юґославії, бо вона не є членом совєтського бльоку. Альбанія не має дипломатичного представника у ЗДА, а її делеґати до Об'єднаних Націй є обмежені до рухів по Ню Йорку. Обмеження для совєтських допломатів є від 1955 року і вони обов'язують далі. Тепер поширили їх на інші комуністичні держави, дипломати яких могли б вести шпигунство в користь СССР.

У СВІТІ

● **Генеральна Асамблея ОН** прийняла в понеділок 11 листопада без більших заперечень збоку делеґатів резолюцію про зреформування надто важких і неефективних методів нарад цієї установи, які дуже сповільнювали а то й паралізували всю її працю. Головною причиною безуспішности діяння Ген. Асамблеї вважають надто велику кількість членів Об'єднаних Націй і їх право забирати голос в усіх справах.

● **Згідно з повідомленнями західніх кореспондентів з Москви**, головними керівниками совєтської космічної програми є два совєтські інженери Валентин П. Глушко та Сергій П. Корольов. Вони обидва працюють в ділянці космічної аеронавтики вже десять років й обидва є дійсними членами Академії наук СССР. Виявлено їх прізвища на підставі неофіційних даних, бо совєтські чинники держать у великій таємниці імена цієї програми, визначаючи їх тільки такими назвами, як „головний інженер", „головний плянувальник" і т. п.

● **Західньонімецький уряд** почав відбудовувати будинок Райхстаґу в Західньому Берліні, що був спалений 1933 року, безпосередньо перед приходом Гітлера до влади і потім доруйнований під час воєнних дій 1945 р. Коштом сім і пів мільйона долярів відновлено досі частину будинку. Дальші праці коштуватимуть ще яких 12 і пів мільйона долярів. Західня Німеччина хоче перенести сюди осідок свого парляменту — Бундестаґу. Совєти і східні німці називають ці заходи західнього німецького уряду для відновлення Райхстаґу і перенесення сюди приміщень Бундестаґу провокацією.

СВОБОДА SVOBODA

Український щоденник — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіти і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і мони ордерс виставляти на: "Svoboda"

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Похід проти праведного закону

13-го вересня 1960-го року, коли увійшов в силу схвалений Конґресом і підписаний Президентом ЗДА закон про дозвіл на будову пам'ятника Тарасові Шевченкові на публічній площі в столиці країни, Вашинґтоні, це було наче живим потвердженням Шевченкової згадки про „справедливий закон Вашинґтона". Шевченко бо всім своїм життям, усією своєю творчістю, своєю боротьбою і своїми ідеалами є живим втіленням того, що цей праведний закон Вашинґтона репрезентує і символізує: волі і справедливости для всіх. Не диво, що схвалення і потвердження закону про будову пам'ятника Шевченкові викликало ентузіязм серед багатьох, зокрема громадян українського роду, які впродовж відносно короткого часу виконали все, що закон передбачає.

Але через три роки після схвалення закону, коли вже всі включені в нього вимоги виконано і залишилося поставити і урочисто відкрити вже готовий пам'ятник на приготованій площі, одна із столичних газет — „Вашинґтон Пост" почала акцію, яка має всі познаки „хрестоносного походу" проти схваленого Конґресом закону. Акція згаданої газети почалася редакційною статтею „Шевченкова афера" в числі з п'ятниці, 18-го жовтня цього року, і від того часу кожної п'ятниці ця газета публікує нові матеріяли й нові статті з тією самою метою: добитися від Конґресу скасування закону. Першою арґументацією в тому виступі було радше повторення того, що вже раніше виписували большевики, мовляв, пам'ятник ставить „мала групка" українських націоналістів, щоб використовувати його, як зброю в холодній війні проти Совєтського Союзу. Автори статті, одержавши тисячі листів і протестів, мабуть, уже впродовж кількох днів переконались, що не така то вже мала групка тих людей, як також змінили, правдоподібно, свою думку щодо „холодної війни", шукаючи в дальших статтях інших арґументів: Шевченко, мовляв, може й великий поет, але він не мав ніякого безпосереднього зв'язку з Америкою та її історією, і тому не заслуговує на пам'ятник у Вашинґтоні.

Немає будь-яких доказів, що перший виступ „Вашинґтон Пост" проти пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні був інспірований, але є докази, що він не базувався на глибшому та всебічному знанні справи та дбайливій її перевірці. Автори статті, як це можна було зрозуміти з їх запитів та відповідей у листах чи розмовах телефоном, не тільки не були ознайомлені з цілістю справи, але навіть не знали, чи не пам'ятали того, що на цю тему надруковане в їхній власній газеті. Проте, висунувши раз думку і раз ставши на прю із законом і з великою групою громадян, що почала газету засипати листами й протестами, організатори походу проти праведного закону намагаються далі обстоювати похапцем висунену думку, вишукуючи в багатющому ворожому до українців арсеналі різні видумані арґументи, включно до обвинувачень Шевченка в — „антисемітизмі" і ін.

Акція „Вашинґтон Пост" продовжується і, при своїй неґативній меті, має деякі позитивні наслідки. Поперше, вона актуалізує справу Шевченка й України, і, хоч організатори походу явно признаються до свого антиукраїнства, це ще далеко не значить, що таке їхнє становище й наставлення прийметься серед американського загалу. Подруге, їхня акція викликає відповідну реакцію, активізує велику громаду людей і пригадує їм, що в житті й в історії ніщо не приходить само, що всього треба добиватися, за все треба боротися. А справа пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні — це також справа праведного закону, і вона більше ніж заслуговує на те, щоб за неї позмагатись.

Одностороння виміна

Переговори в справі продовження договору про культурну виміну між ЗДА і Совєтським Союзом на дальших два роки привертають знову увагу американської публічної опінії і спонукують урядові чинники у Вашинґтоні і пресових коментаторів призадуматися над користями, що їх дає такого роду виміна американській стороні.

Договір про культурну виміну між ЗДА й СССР був підписаний уперше з кінцем 1957-го року на протяг вох літ. Потім, у 1959 р., його підписано на дальших два роки і в 1961 р. ще на два роки, який то реченець кінчається з днем 31-го грудня цього року. Тепер мав би бути підписаний договір на наступних два — 1964-65 — роки.

Як показує досвід дотеперішньої культурної виміни із СССР, користі, що їх вона давала досі З'єдиненим Державам Америки, були ніякі або дуже сумнівні. Совєти увесь час трактували й трактують цю виміну не на базі взаємности, якою повинна вона бути згідно з постановами договорів, але майже виключно на базі односторонности, використовуючи встановлені договорами про цю виміну рямці і можливості для своєї власної користи, зокрема ж для пропаґанди комунізму і Совєтського Союзу.

Що так воно є, показує аналіза теперішнього стану в окремих ділянках широко реклямованої Совєтами виміни. Якщо брати, наприклад, до уваги обмін книжками, журналами, часописами і платівками, то Совєти користуються повною свободою їх продажу і поширювання на терені ЗДА. В той же час Москва вперто відмовляє американцям права продавати або поширювати хоч би й цілком неполітичну літературу на терені Совєтського Союзу. Що більше, Совєти, дозволяючи влаштовувати в СССР виставки американських наукових чи технічних видань, вилучають з них невигідні для них з того чи іншого погляду праці американських учених.

Так само, якщо йде про виміну делеґаціями, Совєти й тут користуються майже повною свободою встановлювання зв'язків з такими чи іншими громадськими організаціями або установами в ЗДА, але відмовляють такого права американцям, не зважаючи на те, що всі совєтські установи і навіть громадські організації мають офіційний характер і перебувають під постійною контролею партії.

Совєти, із свого боку, домагаються поширення можливостей для відвідування й ознайомлювання совєтських делеґацій і спеціялістів з окремими ділянками американської індустрії, зокрема нафтової, електричної, хемічної та ін., але не дозволяють американцям відвідувати таких же совєтських підприємств й ознайомлюватись з ними хоч би й загально, не кажучи вже про можливість вивчення індустрійних процесів в СССР. Що більше, коли недавно ЗДА запропонували виміну науковцями для студій совєтського карного і цивільного законодавства, то Москва не погодилась на таку виміну, викручуючись від неї різними претекстами.

Недавно запропонувала Москва Америці виміну радіовими програмами безпосередньо між совєтським державним радіом і американськими приватними радіовими компаніями без втручання Державного Департаменту ЗДА. І знову також і тут Совєти хотіли б мати повну свободу в просуванні та поширюванні своєї радіової пропаґанди в ЗДА, не дозволяючи взаміну передавати навіть промови чи інші виступи американського президента для населення СССР.

Коротко кажучи, Совєти розуміють „культурну виміну" так: усе для нас, нічого для З'єдинених Держав Америки. Тому все частіше підносяться у ЗДА голоси, що такого роду коекзистенційна політика, не даючи ніякої користи Америці й американцям, приносить невиправну шкоду для американських інтересів.

ЗНОВУ „ЗОЛОТА ВАЛЮТА"

Кожний американський одно-, п'яти- і десятидоляровий банкнот має офіційну назву „срібний сертифікат", тобто автентичне посвідчення Державної Скарбниці ЗДА, що цей малий зелений клаптик паперу фактично забезпечується рівновартістю повноцінного срібла. На однодоляровому банкноті, наприклад, під портретом Вашинґтона написано: „Один доляр, оплачується сріблом на бажання його власника".

В щоденному житті мало хто звертає увагу на цю важливу офіційну нотатку, нікому не спадає на думку перевіряти написане або реалізувати короткі, ляконічні слова, надруковані на оцьому „срібному сертифікаті", що лежить у нашій кишені.

За деякий час зовсім зникнуть з обігу всі ці „срібні сертифікати", а на їх місце прийдуть такі самі зовнішнім виглядом паперові банкноти з тією, однак, різницею, що, замість покриття сріблом, їхня фактична вартість буде покриватися золотом.

У червні цього року президент Кеннеді підписав спеціяльний закон, який уповноважує Державну Скарбницю випустити в обіг по всій країні сертифікати з новим, золотим покриттям. Вже друкується перша серія нових банкнотів на загальну суму $500 000 000, покищо в — однодолярових банкнотах. Значить, наступного року матимемо нові однодолярівки, офіційна назва яких буде „золотий сертифікат" на суму одного доляра.

Цього року в обігу є понад 2 000 000 000 „срібних сертифікатів", кожний з них вартістю одного доляра. За кільканадцять років вони стануть раритетами, а за деякий час така сама доля зустріне п'яти- і десятидолярові банкноти.

Постає питання: чи така висока сума покриття золотом не захитає фінансової рівноваги, інакшими словами, чи вистачить Державній Скарбниці золота, щоб десятки більйонів долярів заступити-покрити цим дорогоцінним металом?

В офіційних колах твердять, що золоті резерви ЗДА такі великі, а продукція золота для крайового й міжнародного ринку так збалянсована, що зовсім немає підстав тривожитися переставленням паперових банкнотів із срібної на золоту платформу.

Що криється за цим новим заходом Уряду ЗДА?

З комунікатів Державної Скарбниці виходить, що така виміна є конечною для ще більшої стабільности американської валюти. В останніх роках, наслідком поважного росту населення, а також наслідком колосального поширення в щоденному вжитку автоматів, позначилася велика недостача дрібної монети: півдолярівок, кводрів, ніклів і даймів. Щоб не кидати на ринок нових більйонів цього дрібного монетарного „краму", а тим самим не захитувати грошової рівноваги, виявилось необхідним стягнути з обігу запаси - покриття срібла з однодолярівок, а далі й грубших паперових банкнотів, і заступити їхню повновартість — золотом. Таким чином звільнені більйони долярів, забезпечених сріблом, будуть кинені на торговельний ринок у формі дрібних монет.

Треба знати, що Державна Скарбниця в останніх роках ледве встигала випускати ці дрібні монети і в деяких районах країни вже відчувався „голод" на кводри та ніклі. Кинути на ринок безконтрольно масу дрібної монети, це значило б захитати „срібне покриття" паперових монет. Переклавши це на зрозумілу мову — це могло б привести до інфляції валюти.

Як виходить із сказаного, виміна „срібних сертифікатів" на „золоті сертифікати" легко й безболісно розв'яже проблему щораз більшого запотребування на дрібну, срібну монету. З другого боку, повідомляють з Вашинґтону, що ціна срібла на світових ринках зростає з кожним роком, чого не можна в тій самій пропорції сказати про золото.

Забере коло десяти років часу на цю історичну виміну паперової валюти, подають офіційні джерела із столиці країни.

С. Т-ко

Корній Ніщеменко

ЛИСТОПАДОВІ ДНІ 1917 РОКУ В КИЄВІ

Спомини учасника

(4)

Розпростертими руками я зупиняю їх біля входу і питаю, хто між ними старший. Нараз зголошується кілька. Я пропоную, щоб вони визначили двох або трьох, з якими я міг би виясняти справу. Три вояки вийшли наперед. Я попросив їх, щоб вони умовили товаришів звільнити приміщення, бо, мовляв, з усіми я не можу говорити, а канцелярія мусить нормально працювати. На прохання своїх проводирів банда неохоче вийшла на вулицю.

Виясняється, що вислав їх Совдеп для ревізії управи району, бо має відомості, що тут загніздилась контрреволюція, зроблено склад зброї і приготовляється збройний виступ проти Совдепу. Я запевнив їх, що це — провокація, яку розпустили прихильники Керенського, щоб сіяти непорозуміння. Ми — сказав я — спільно перемогли контрреволюцію і спільно, у взаємному довір'ї, мусимо далі боротися за перемогу революції. Всілякі непорозуміння і провокації треба ліквідувати в порозумінні між вищою українською владою і Совдепом. Нехай вони порозуміються, і я радо прийму до співпраці представника Совдепу, щоб запобігти подібним непорозумінням.

Коли я попровадив їх по всіх приміщеннях управи і вони переконалися, що ніяких складів зброї немає, крім зброї, яку уживають міліціонери, та відібраної у злочинців, як речеві докази, у кримінальному відділі, вони спокійно відійшли. При цьому з кримінального відділу вкрали кілька револьверів.

Минуло не більше як чверть години і до канцелярії прибігають задихані, перестрашені жиди з Олександрівської вулиці, власники мануфактурних і одягових крамниць на Подолі. Благають рятувати їх, бо, мовляв, приїхали озброєні бандити на двох вантажних автах і грабують крамниці.

Взявши десять озброєних міліціонерів, поспішаю на вказане місце. Авта з вояками, ті самі, що були під управою району, негайно рушили з місця і щезли. Встигли пограбувати лише дві мануфактурні крамниці.

Мій протест у Совдені проти наїзду їхніх висланців на управу району і мирних громадян обіцяли розслідити і винних покарати. На тому й скінчилося.

Іншим разом, контролюючи свій район, я зупинив на вулиці озброєного вояка з рушницею через плече і бомбою за поясом. На моє запитання, хто він і хто його вислав, відповів, що вислав його „совєт", щоб „таких голубчиків, як ти", перевіряти, обеззброювати, а в разі „надобности" арештувати. На його запитання, чи я маю зброю, я вихопив схований під шинелею револьвер, націлив на нього і, відібравши в нього бомбу та рушницю, відпровадив до арешту.

Такі й подібні інциденти повторювались майже щодня.

Большевицький переворот у Московщині і ліквідація влади Тимчасового Уряду в Україні спричинили повну руїну і дезорганізацію влади на місцях, бо до того часу в Україні залишався старий апарат влади, підлеглий Тимчасовому Урядові. Руїна збільшувалась ще й тому, що російські військові частини, стаціоновані в Україні та на українських фронтах, почали самовільну демобілізацію, яка супроводжувалась грабунками та насильством над мирним населенням. Большевики почали шалену аґітацію проти Центральної Ради так в Києві, як і в цілій Україні, і де лише могли намагалися збройно захопити владу в свої руки.

В таких умовах Центральна Рада почала спішно організувати управління на території України. Вже другого дня після перебрання влади в Києві, 12-го листопада, поширено склад Генерального Секретаріяту на всі 14 ресортів. 13-го листопада ухвалено закон про включення в територію України всіх українських етнографічних земель. Населення закликалось до спокою, порядку і підпорядкуванню новій адміністрації. Нарешті, 20-го листопада 1917-го року Третім універсалом було проголошено Українську Народну Республіку в етнографічних межах. Це був формальний акт проголошення української державности.

У зв'язку з цими подіями большевики посилюють свою пропаґанду проти „буржуазної" Центральної Ради і їхні військові частини та збольшевизоване робітництво в Києві і околицях готуються на 13-го грудня до захоплення влади. Центральна Рада, попереджаючи большевицький виступ, вночі проти 13-го грудня арештувала керівників повстання, роззброїла большевицькі частини і вивезла їх за кордони України.

Переведення цієї операції було доручене полковникові Капканові. Роззброєння менших большевицьких частин провели менші українські відділи несподіваним наскоком. До багатотисячних частин, що стояли в касарнях на Печерську і Слобідці за Дніпром, вислано запряжені кіньми цистерни із спиртом. Спеціяльно підіслані наші вояки заалярмували сплячих у касарнях большевицьких вояків, вигукуючи: „Спирт вивозять!" Вартові і збуджені із сну большевики, багато-хто з них у самій білизні, кидалися до цистерн, набирали з них спирту і тут же впивалися.

Спеціяльно призначені для цієї операції відділи зайняли касарні, ще до ранку відпровадили большевиків до приготованих потягів, запакували у вагони ї, не затримуючи по дорозі, вивезли за межі України.

Таким чином українці залишились панами у своїй столиці. При цьому не можна забувати, що Центральна Рада в тих критичних часах мала перевагу тільки завдяки зручній політиці рівноваги. Хоч Київ і інші великі міста мали українську владу, велика більшість населення цих міст була російська або зросійщена і активно допомагала ворогам України. Це мало великий вплив на хід дальших подій.

Поза Києвом залишалися московські частини, які мали свої „совєти", а робітництво в містах, як уже сказано, було здебільшого або не українське, або обмосковлене, зорганізоване в своїх совдепах.

За інструкціями з Москви вони скликали до Києва на 17 грудня 1917-го року Всеукраїнський З'їзд Робітничих, Селянських і Солдатських Рад. Організатори з'їзду сподівалися, що на нього прибудуть головно їхні однодумці, і плянували за допомогою цього з'їзду правно перебрати владу в свої руки.

У зв'язку з цим з'їздом Центральна Рада звернулася із закликом до українського селянства, щоб воно прислало на нього представників селянських спілок (селянських станових організацій) у такій же пропорції, в якій мали прислати робітничі й військові організації. Українське селянство прислало своїх делеґатів, і у висліді на 2 400 усіх членів з'їзду большевики опинилися в мізкальній меншості, маючи ледве 60 членів. З'їзд виявив повне довір'я Центральній Раді і Генеральному Секретаріятові.

Зазнавши невдачі, большевицькі організатори з'їзду, не чекаючи на його закінчення, переїхали до Харкова і там за підтримкою московського робітництва Донецького промислового басейну вибрали свій большевицький маріонетковий уряд для України, „Народний Секретаріят", який звернувся до Москви із закликом допомогти проти „буржуазної" Центральної Ради. Московські війська були вже заздалегідь приготовані до нападу.

25-го грудня 1917-го року добре озброєна 30-тисячна російська большевицька армія, зложена з ґвардійських, матроських і московських робітничих відділів, виступила на Україну. Почалася кривава українсько - російська війна.

Московські війська на вістрях своїх баґнетів несли совєтську большевицьку владу в Україну.

(Кінець)

І. Василишин

РЯТУЙМО НАШУ МОЛОДЬ!

На кожних сходинах, зборах, нарадах, з'їздах, у численних часописних статтях виринає в тій чи іншій формі справа молоді. Наша молодь, яка не бачила й не знає України, бо в своїй більшості народилася та виросла вже на чужині, не може викресати в своїх серцях іскри любови до неї в такій мірі, щоб радо служити їй, працювати для неї, а в потребі й життя за неї віддати. Вона не знає, як виглядає, яка гарна й багата батьківщина їхніх батьків, яка цікава, вправді трагічна, але й героїчна наша історія, не знає, яка стара, глибока культура нашого народу.

Вона не знає найбільшого нашого культурного скарбу — української пісні, в якій нарід оспівав свої радощі і своє горе, свою минулу славу і свої мрії - сподівання. Ті пісні, що там, на рідних землях, товаришить нашому народові в його добрій чи злій долі від колиски до гробу, вливаючи у зболілу його душу радість і надію.

Вона не знає і легковажить найважливіший інструмент нашої національної відрубности — нашу гарну, милозвучну мову. Навіть коли у нас вдома ще й говориться по-українському, то тими кількадесятьма словами, що ними обходимося в щоденному житті, багато не скажеш. А українських книжок та часописів молодь майже не читає, бо читає назагал слабо, а ще слабше прочитане розуміє. Та й не має вона багато часу на читання. В результаті забуває й ту дрібку слів, що їх навчилася вдома, і тому так скоро й так радо переходить на мову чужу, яку чує на кожному кроці: в школі, на вулиці, в радіо, телевізії — словом, всюди. Ось так кінець-кінцем наша молодь байдужіє, невтралізується, відчужується від усього, що своє, рідне, і переходить у чужий табір, пропадає.

А ми ж маємо завтра передати їй наші матеріяльні й культурні надбання на те, щоб вона повела далі діло батьків і довершила те, чого їм довершити не вдалося.

Усе це речі загальновідомі, і добре, що ми вже здаємо собі справу з цього невеселого стану. Але коли ми його усвідомили і пізнали його причини, годі сидіти із заложеними руками і потішати себе заспокаюючим комуналом „якось воно буде". Пора перейти від слів до діла, поки ще не запізно. Мусимо піддати основній ревізії наші дотеперішні виховні засоби й методи і намітити нові, доцільніші і успішніші, що краще відповідають вимогам нинішнього дня і нашої української рації.

Знаємо, що виховання молоді, її духова формація і характер залежать від таких чинників, як батьківський дім, родина, церква, школа й оточення, себто в першу чергу молодечі організації. Всі вони мають великий вплив на виховання, але найбільша роля припадає батькам, які будь-що-будь втішаються належним авторитетом і мають нагоду постійно, в кожну пору дня, в свято і будень, в кожній ситуації впливати на своїх дітей.

Біда лише в тому, що не всі батьки вив'язуються як слід з цього відповідального завдання. Одним за роботою бракує на виховання дітей часу, іншим — знання або здібностей.

На допомогу їм приходять церква, школа і молодечі організації. Тільки при гармонійній співпраці всіх цих чинників зможемо охоронити молодь від заразливих впливів нездорового довкілля, защепити їй любов і прив'язання до всього, що гарне, добре, своє, рідне, і виробити й насталити її характер.

Найвища пора, щоб згадані вище чинники, а в першу чергу батьки, усвідомили належно свої завдання, розплянували роботу і приступили до систематичного здійснювання плянів.

І саме цим питанням присвячене велике віче батьків, що його скликає Комітет Об'єднаних Організацій Ню Йорку за ініціятивою „Самопомочі", молодечих організацій і шкіл українознавства. Відбудеться це віче у Великій залі Українського Народного Дому в неділю 17-го листопада о год. 1:30 по полудні.

В програмі віча доповідь, інформації молодечих організацій про їх роботу і дискусія.

Організатори віча подбали й про мистецьку частину, в якій виступлять ансамбль бандуристів, хор учнів школи українознавства при СУМА та смичкова оркестра учнів Українського Музичного Інституту

Треба сподіватися, що не лише батьки, але й всі, хто дорожить майбутнім нашої молоді і цікавиться її справами, прибудуть масово на це віче.

Л. Бачинський

ОЛЕКСАНДЕР КОВАЛЕНКО

17-го жовтня ц. р. вночі, правдоподібно внаслідок серцевої недуги, після другої операції ока, на 88-му році помер у Женеві при вул. Пре Навіль проф. інж. Олександер Коваленко.

Перший раз побачив я професора О. Коваленка у 1928 році, коли завітав він до пластового табору на Карпатській Україні, повний життя та енерґії. З того часу між нами нав'язався зв'язок, тим більше, що Покійний останні роки життя мешкав разом з моїм похресником, д-ром Василем Бачинським у Женеві.

Проф. О. Коваленко був найстаршим віком українським військовим старшиною і ім'я його увійшло в історію українських визвольних змагань, зокрема, його участю в повстанні, що вибухло 1905 р. на чорноморській фльоті.

Коли надійшла до мене вістка, що проф. О. Коваленко лежить у шпиталі після операції ока, я вислав йому листа. У відповіді з датою 24 вересня 1962 р. він писав:

„Багато води утекло з того часу, як ми бачилися. Я все ж і тепер згадую ті два тижні, які так приємно провів з Вами і пластунами в таборі. У шпиталі мене нібито доліковують. Та боюся, що проти старости ліків немає. Я тільки з нею не встиг примиритися, бо прийшла вона, не постукавши до дверей. Ще торік у цей самий час я їздив на колі, купався в озері та перевертав у садку землю на зяб. Найгірше те, що маю катаракту і можу читати тільки через люпу, а пишу сяк-так навмання. Готуюся до операції в правому оці. Шлю Вам мій сердечний привіт і прошу привітати красненько пластунів та побажати їм у доброму здоров'ї відсвяткувати ще й столітній ювілей. Ваш О. Коваленко".

Як старий музейник, я прохав проф. О. Коваленка написати свій життєпис і прислати будь-яку фотознимку з його давніших часів.

На початку цього року я дістав написаний ним власноручно життєпис і дві фотознимки.

Одно й друге мають не абияку вартість. Знимки дуже виразні, одна з них зроблена в 1905 році, коли проф. О. Коваленко служив на кораблі „Потьомкін", а друга, з 1904 року, представляє його серед морських старшин у Севастополі.

З життєпису подаю найважливіші дані, скорочуючи їх для газетної статті:

Народився О. Коваленко 28 липня 1875 року ст. стилю в Ромні на Полтавщині. Батько його був власником книгарні й друкарні. Мати походила з родини полтавських козаків. По скінченні в Ромні реальної гімназії, вступив О. Коваленко до Харківського Технологічного Інституту, який скінчив 1903 року. Того ж року як інженер-механік вступив на службу до Чорноморської військової фльоти.

У 1905 році, коли в Російській імперії вибухнула революція, на панцернику „Князь Потьомкін" з найбільш свідомих матросів, майже виключно з машинової команди, зорганізувався революційний комітет. Цей комітет поставив своєю ціллю підняти повстання на всій чорноморській фльоті. На голову комітету вибрано Олександра Коваленка. Він на це погодився, як член Революційної Української Партії — РУП, в надії, що революція принесе свободу і Україні.

Комітет проіснував лише 11 днів. Залога „Князя Потьомкіна" мусіла шукати азилю в Румунії. О. Коваленко разом з командою, залишався там деякий час, а потім переїхав до Женеви і по трьох роках перебування у Швайцарії — до Парижу.

У Парижі О. Коваленко до 1915 року викладав математику й фізику в „Новій Руській школі". Того ж року виїхав він знову до Швайцарії, де до 1917 року був редактором часопису "L'Ukraine". У 1917 повернувся на Україну, де працював як директор департаменту морської освіти в морському міністерстві. З приходом гетьманського уряду подався на демісію, а 1919 р. повернувся до Швайцарії, де перебувала його мати.

У 1920 році О. Коваленко був покликаний до Парижу на пост першого секретаря української дипломатичної місії, а 1922 року був запрошений до Української Господарської Академії в Подєбрадах, де працював як лектор при катедрі теоретичної механіки.

У 1923 році О. Коваленко був іменований доцентом та деканом гідротехнічного факультету. На цій посаді перебув два роки, з яких один рік виконував обов'язки проректора. У 1960 році був іменований професором, а два роки пізніше доктором „гоноріс кавзе".

За час перебування в Українській Господарчій Академії написав він п'ять підручників для високих шкіл і один — для середньої школи. Ще раніше, в 1919 році, написав підручник у 3-ох частинах для вчителів народних шкіл: „Практична геометрія", що вийшов у В-ві „Дзвін".

У 1945 році О. Коваленко виїхав з Чехо - Словаччини до Німеччини, до Фельдріху, де перебував у таборі для скитальців, а по двох роках знову переїхав до Швайцарії.

Проф. О. Коваленко дуже скупо подає свою ролю у Чорноморській фльоті під час революції 1905 року, а також про свою громадську та культурну діяльність. Пояснюємо це тим, що писав він свій життєпис вже бувши тяжко хворим. Крім того, відчувається у нього нехіть широко розписуватися про свою діяльність.

● Міністер закордонних справ Західної Німеччини Ґерґард Шредер заявив у Токіо, що Совєти зрезиґнували із своєї спроби заблькувати доступ західніх конвоїв до Берліну тільки внаслідок рішучої постави урядів західніх держав.

1-ше Листопада 1918 р. на сцені „Театру у п'ятницю" у Філядельфії

Усім відомо, яке велитенське значення має національний театр. Бо, коли всі мовчали, коли не вільно було й говорити по українськи, тоді одинокою трибуною, звідкіль лунало живе українське слово, був український театр.

А яке виховне значення має тепер наш театр, то хіба не треба пояснювати.

На еміграції, поруч українознавчих шкіл, український театр є тим потужнім фактором, що розбуджує національну свідомість, та зберігає нашу молодь від асимілізації.

І як жалко, що наше громадянство на еміграції не бере до уваги тієї важливої проблеми, коли, все ж таки постають величаві доми, то наш театр ледве животіє в тісних закутинах, а його спроби розгорнути крила та підняти рівень української мистецької театральної культури - розбиваються з приводу браку матеріяльних засобів, та браку зацікавлення нашого громадянства.

А ото дня 1 листопада ц.р. у залі при 23 і Браун у Філядельфії „Театр у п'ятницю" під керівництвом Володимира Шашаровського поставив на сцені монтаж "Листопад 1918" в п'ятьох картинах, з нашого минулого. Тексти: Б. І. Антонович, Р. Купчинський, І. Карпенко-Криниця, І. Керницький, О. Лисяк О. Рудакевич, І. Франко, І. Чолган, Гр. Чупринка, в опрацюванні і поставі Володимира Шашаровського.

Те що ми побачили, до глибин душі сколихнуло нами. Ми побачили зовсім щось інше від того, що доводилося нам оглядати, та слухати на листопадових академіях. Це не була програма, складена з ряду музичних і вокальних точок окремих осіб, чи хорових груп - іноді попереджена довжелезним, нецікавим рефератом.

Те, що показав "Театр у П'ятницю" під кер. В. Шашаровського, перевершило наші сподівання.

Багаті і глибокі змістом фрагменти - сцени, виконані нашими знаменитими артистами, відомими ще з рідних земель, викликали серед приявних на залі, а зокрема серед численно прибулої нашої молоді, велике враження, та глибоко запали в їхні душі.

Жадні інші академії, реферати, святкові листопадові засідання, тощо, не принесли такої користи. Заслуги в цьому Вол. Шашаровського та цілої артистичної групи, великі.

Я не є спроможний, якслід, оцінити високомистецької гри таких артистів, як Віра Левицька, Марія Степова-Карп'як, Марія Лисяк, Оксана Рудакевич, Марія Сухар, Юлія Шашаровська, Володимир Карп'як, Євген Левицький, Богдан Паздрій, Ярослав Пінот-Рудакевич, Володимир Шашаровський, чудового співу Юлії Шашаровської при фортепіяновім супроводі Лідії Бульби, і мистецьких осягів молодих адептів музи Мельпомени Ю. Гнатюка, О. Лукасевича, З. Филиповича, З. Козинарського, М. Царинника та Б. Шашаровського, на тлі цікавої декорації сцени О. Граната.

Я можу бути тільки представником присутніх, щоб висловити подив і признання керівникові театру і всім артистам за їхню, як чую, безінтересовну, працю, та посвяту для нашої всенародної справи.

"Театр у П'ятницю", всупереч важким труднощам і перешкодам, розпочав вдало оце вже другий сезон та наміттив ряд вистав; нашим обов'язком є, з-усіх сил підтримати зусилля цього театру і такого важливого фактора нашої мистецької драматичної культури на еміграції.

Іван Лехнович Попель.

Концерт Р. Рудницького в Нюарку, Н. Дж.

Хор „Трембіта" в Нюарку влаштував концерт нашого молодого пяніста Романа Рудницького Кожний, хто слідкує за розвоєм цього таланту, мусить зауважати значний поступ в його мистецькій праці.

Ще малим хлопцем Роман Рудницький звернув увагу на себе абсолютним слухом і незвичайною музичною пам'яттю. Зростаючи в музичній атмосфері, він дістав напрямні і можливості одержати фахове піяністичне знання. Ще дуже молоденьким він почав свої публічні виступи.

Публіка в Нюарку привітала талановитого піяніста щиро й тепло. Найбільший аплявз він дістав за ефектовну Рапсодію ч. 6 Ліста, в якій Роман Рудницький своєю блискучою октавовою технікою нагадує Сіроту або Корлькова. Для нас важніше те, що Р. Рудницький в Токаті Баха - Бузоні підчеркнув кольори органових реґістрів, а фугу заграв зі строгим, але природним ритмом, при чому тему видвигнув плястично.

В Ададжо Бетговена його тон був співний, леґато заокруглене.

Модерну сонату американського композитора С. Барбера він виконав енерґійно і легко, а трудна фуґа знов виявила виразне голосоведення.

Зі сюїти Бориса Лятошинського до слів Шевченка почули ми модерато кон мото, в якому бассо остінато в здержаному темпі степенувався від піяніссімо до фортіссімо.

Гуцульський танок Антона Рудницького заграно з відчуттям і зі зрозумінням. На цьому місці мусимо підчеркнути позитивну сторінку молодого піяніста, що він включає в свій репертуар твори українських композиторів.

Равеля виконав в імпресіоністичному стилю, музика плила і була м'яка.

Роман Рудницький грав з молодечим розмахом, розв'язуючи з легкістю всі технічні проблеми. Він поглибився у відчуттю стилів граних творів і ми йому бажаємо, щоб далі йшов по лінії музичних ідей. Сильветка Р. Рудницького дістає прикмети піяніста - віртуоза, цікавого таланту, за яким ми повинні стежити і його піддержувати!

Дарія Гординська-Каранович

Концерт з творів В. Барвінського в Ню Йорк

(Реситаль Дарії Каранович - Гординської)

Український Музичний Інститут в Ню Йорку організував концерт з творів композитора Василя Барвінського, що вмер в червні цього року. В неділю, 10-го жовтня, в залі Українського Інституту в Америці.

Директор УМІ доктор З. Лисько розповів про творчу, педагогічну та громадську діяльність д-ра В. Барвінського.

Програма концерту мала три відділи: п'ять прелюдій, шість мініятюр і Українську Сюїту з чотирьох частин.

Ці три цикли композицій В. Барвінського не є рівноцінні, ані збоку музичної якости, ані збоку піянізму. Ліричні і емоціональні прелюдії мають досить розвинену форму, часом для прелюдії трохи перебільшену. — Ці п'ять п'єс є задумані автором в певних темпових і динамічних контрастах; там є і ніби „Лірична поема" (перший прелюд), і хорал і бурхлива п'єса в дусі технічного етюду (останній прелюд). Найбільше враження зробив перший прелюд — надхненний і барвистий в гармоніях і модуляціях. Пані Д. Каранович - Гординська добре над ними попрацювала і дала різноманітні настрої і динамічні контрасти.

Шість мініятюр — це ніби п'єси інструктивного характеру, і в руках такої досвідченої піяністки виглядали як маленькі перлинки, якими вона вдало жонглювала і балянсувала. Ці мініятюри просякнуті українським фолкльором, але для цієї програми є залегкі; можливо ліпше було б починати з них, а потім грати прелюдії.

Українська сюїта має чотири частини: Прелюдія — Скерцо. Пісня — Варіяції і Фуга. Ці окремі частини не є рівноцінні, головне з музичного боку, і збоку володіння музичною формою.

Найліпші є прелюдія і пісня. Скерцо не досить рухливе і жартівливе. Фуга дуже драматична і розвинена, на жаль перевантажена. Вона є задовга і її дуже гарні емоціональні і динамічні кульмінації втрачають свою гострість і яскравість через численні повторення подібних акордових комбінацій.

Але в цілому Українська Сюїта є твір монументальний, який дає піяністові великий матеріял показати свою майстерність.

Пані Д. Каранович - Гординська добре подолала всі ці труднощі і дістала дружні оплески, і квіти від численної публіки. Після цього вечора піяністка дістала декілька запрошень повторити цю програму.

Професор Володимир Грудин

Увага! ШИКАГО і ОКОЛИЦЯ! Увага!

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Шикаго

в цілі відзначення

Ювілею 70-річчя „Свободи"

I

СКЛИКАЄ

ШИРШІ СХОДИНИ

головних, окружних та відділових урядників та представників усіх Відділів УНСоюзу з Шикаго і околиць

на п'ятницю, дня 15-го листопада 1963 р.

о год. 8-ій вечером

в СОЮЗОВОМУ ДОМІ при 841 N. Western Ave.

II

ВЛАШТОВУЄ

в середу, 27-го листопада 1963 року

(в навечеря Дня Подяки)

в залі "THE MARTINIQUE" при 2500 W. 94th Place

ЮВІЛЕЙНИЙ БЕНКЕТ

получений з мистецькою програмою, на якому головним промовцем буде

Редактор ІВАН КЕДРИН-РУДНИЦЬКИЙ

як також будуть приявні визначні гості і представники української, чужинецької і американської преси.

БІЛЕТИ вступу в ціні $5.00 є у передпродажі по Союзових Відділах.

ПОЧАТОК:
"COCKTAIL-PARTY" — 6:30 вечером
БЕНКЕТУ — 7:30 вечером

III

ВЛАШТОВУЄ

ВИСТАВКУ ВИДАНЬ „СВОБОДИ"

найстаршого українського часопису на еміграції, за час його 70-літнього існування.

Виставка буде приміщена
в СОЮЗОВОМУ ДОМІ при 841 N. Western Ave.
від год. 1-ої вполудне до 9-ої вечером в днях

28, 29, 30 листопада і 1 грудня 1963 р.

Центральний Комітет Об'єднаних Організацій УККА в Бруклині — Північ

В НЕДІЛЮ, 17 ЛИСТОПАДА ц. р. Год. 5:30
в залі УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ДОМУ
216-218 Grand Street — Brooklyn, N. Y.

— улаштовує —

ЛИСТОПАДОВУ АКАДЕМІЮ

В ПРОГРАМІ:

Відкриття .... о. дек. В. Андрушків
Реферат .... д-р І. Козак
3. Виступ церковного хору під керівництвом Л. Рейнаровича
4. Виступ СУМА
5. Сольоспів К. Венгрин Колянківської солістка Львівської опери.
6. Сценка „У листопадову ніч", нап. Т. Курпіта у виконанні СУМА.

При фортепіяні проф. Р. Левицький
Вступ за добровільними датками
Проситься про численну участь.

Неділя, 17-го листопада 1963 р. **Год. 2:00 по пол.**

ЗМАГАННЯ ЗА ПЕРШЕНСТВО ПРОФ. ЛІГИ

ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ — ТРИЗУБ

НЮАРК ФІЛЯДЕЛЬФІЯ

Грище — EDISON FIELD при 29-ій вул. і Clearfield, PHILADELPHIA, Pa.

Об'єднаний Комітет Українських Організацій м. Ню Йорку

при активній співпраці

„САМОПОМОЧІ" і всіх УКРАЇНСЬКИХ МОЛОДЕЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

— влаштовує —

ШИРШУ НАРАДУ (ВІЧЕ)

В СПРАВІ

ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

і запрошує на неї все громадянство, а в першу чергу БАТЬКІВ.

Нарада відбудеться

в неділю 17 листопада 1963 року

у великій залі

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ
при 138-140 Друга Евню в Ню Йорку.

Крім доповіді і дискусії буде мистецька частина, в якій виступлять Ансамбль Бандуристів і хор учнів школи українознавства при СУМА та смичкова оркестра учнів Українського Музичного Інституту.

Початок в год. 1:30 попол. Вступ вільний

УПРАВА ОБ'ЄДНАНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ м. НЮ ЙОРКУ

Увага! Вунсакет і Околиця! Увага!

Українська Православна Парафія при Церкві ім. СВ. МИХАЇЛА у ВУНСАКЕТ

— влаштовує —

17-го листопада 1963 р.

СВЯТО

присвячене

ЛИСТОПАДОВИМ ПОДІЯМ РОКУ 1918

АКАДЕМІЯ починається о 3-ій год. по пол.

у ПАРАФІЯЛЬНІЙ ЗАЛІ, Герріс Ев. 74, Вунсакет, Р. Ай.

В ПРОГРАМІ: Вступне слово — виголосить п. Михайло ЧАГАРИН, святочна промова — виголосить о. Прот. Михайло МОСТЕНСЬКИЙ, виступи чоловічого хору „БАНДУРА", декламації.

До численної участи у Святі проситься все Українське Громадянство.

ПАРАФІЯЛЬНИЙ КОМІТЕТ ПРИ ЦЕРКВІ ІМ. СВ. МИХАЇЛА у ВУНСАКЕТ

СПОРТ

НЕДІЛЯ, 17-го ЛИСТОПАДА 1963 Год. 2:30 по пол.

на грищі УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВОГО МАЙДАНУ при 31-ій евню і 124-ій вул. College Point, L. I.

— відбудуться —

МИСТЕЦЬКІ ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ

УСК Ню Йорк — Deutsch Ungarn S.C.

ПЕРЕДЗМАГ: 12.45 — УСК (резерва) — Deutsch Ungarn (резерва)

СПОРТ

Увага! Українці стейту ІЛЛІНОЙ! Увага!

УКРАЇНСЬКА ПАРАФІЯ
СВ. ОТЦЯ НИКОЛАЯ
В ШИКАГО

— влаштовує —

КОНЦЕРТ ХОРУ "ДУМКА"

присвячений пам'яті

МИКОЛИ В. ЛИСЕНКА

Субота, 30-го листопада 1963 року **Год. 7:30 вечора**

В залі LANE TECHNICAL HIGH SCHOOL AUDITORIUM

Диригент: І. Задорожний

Солістка: Марта КОКОЛЬСЬКА
Фортепіяновий супровід: О. БЕРНИК, О. ОМЕЛЬСЬКИЙ

Двері будуть закриті точно о год. 7:30 і відтоді вступ на залю заборонений.
Всі місця нумеровані. Закупіть вже тепер собі місце!

Квитки продають:
Т-во „Самопоміч", „Українська Книгарня" й Книгарня Миколи Денисюка.
Увесь прибуток призначений на Український Дім для Старших і Відпустове Місце в Шикаго.

SATURDAY, NOVEMBER 30, 1963 AT 7:30 P. M.
LANE TECHNICAL HIGH SCHOOL AUDITORIUM

Ділимося сумною вісткою, з Родиною, Приятелями і Знайомими, що дня 25-го вересня 1963 року в місті Куритиба, Парана, Бразилія, упокоївся в Бозі наш, невіджалуваної пам'яті

ЗЯТЬ І ШВАҐЕР

о. ВОЛОДИМИР СОЛОМКА

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

МАРІЯ КОРДУБОВА
о. д-р МИХАЙЛО ЗАЛЄСЬКИЙ
о. МИКОЛА СТАРУХ
і Рідня

Увага! ПАТЕРСОН і ОКОЛИЦЯ Увага!

Великий Концерт — Забава з Танцями

Веселий Вечір

— влаштовує —

Українська Православна Парафія в Патерсоні, Н. Дж.

В НЕДІЛЮ 17 ЛИСТОПАДА 1963. Год. 4:00 пол.

в залі

POLISH NATIONAL HOME - 76 Godwinn St., Paterson, N. J.

В ПРОГРАМІ

1. Запорожець за Дунаєм, дія перша, сольо-дует п. Анна Макаренко, п. Леонід Шевчук. При фортепіяні Богдан Нічка.
2. Хор Воли, Диригент п. Ярослав Костишин.
3. Гуморист п. Яр. Пінот Рудакевич і Оксана Рудакевич.
4. Балет СУМА під проводом п. Александри Зайченко.
5. Сольо-дует п. Марія Іванишин, п. Дмитро Мерена. Супровід оркестри Б. Гірняка.

Конферансьє Ярослав і Оксана Рудакевич
Після Концерту ЗАБАВА з ТАНЦЯМИ.
Музика Б. Гірняка.
Запрошуємо все Громадянство.

УПРАВА

Об'єднання Мистців Українців в Америці

ВІДКРИВАЄ

ДЕСЯТУ МИСТЕЦЬКУ ВИСТАВУ

в неділю вполудні 17 листопада 1963 р.

в Літературно-Мистецькому Клюбі Ню Йорку при Другій Авеню під ч. 149

Вистава буде відкрита до 1-го грудня 1963 року

В неділі і в День Подяки від 12-ої до 8-ої
В суботи тільки вечорами від 6-ої до 8-ої

ПЛАСТ-ПРИЯТ, ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж.

НЕДІЛЯ, 17-го ЛИСТОПАДА Заля УНДому

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ВЕЧІР:

Нові слова, нові пісні із нашої України

У ПРОГРАМІ:

НОВІ ПАРОСТІ, розповідь п. Галі Загайкевич-Мельничук з рецитаціями вибраних творів у виконанні студ.: Зірки Заремби, Христі Хитри й Іриней Коваля.

ПІСНІ: сольоспіви п. Анни Гавдяк, дівочий ансамбль, мужеський октет; фортепіянове сольо — п. Агнета Галамай. — Вечір відкриє і ним проводитиме ред. Яр. Заремба. Акомпаньямент в руках пп. Євгенії Вольш і Агнети Галамай. Дириґують — дівочим ансамблем п. Михайло Коваль, мужеським октетом п. Богдан Бемко.

Початок 5:30 по пол. Гостям раді!

Українська Вільна Академія Наук у США

НАУКОВЕ ЗАСІДАННЯ

Відділу фізико-хемічно-математичного та технічних наук.

Доповідь проф. Миколи ЗАЙЦЕВА:

„Хемічні процеси при продукції поживних товарів в аспекті здоровельному і смаковому"

Засідання відбудеться в неділю, 17 листопада 1963 року о 6-ій год. веч. в будинку Академії: 206 Вест 100 вул. Ню Йорк, Н. Й.

Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗДА

ЕКОНОМІЧНА КОМІСІЯ

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

відбудеться в суботу, 16. листопада 1963 р. в год. 6-ій веч. в залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку.

Програма

1. Проф. М. Величківський: Відкриття.
2. Д-р П. Богданський: доповідь н. т. „Українські фінансові установи в Америці".

Вхід вільний — Гостям раді!

Доїзд підземкою ІРТ до 77 вулиці, або автобусом Медісон Евеню до 79 вулиці в Ню Йорку.

Управа Економічної Комісії НТШ

ПОДЯКА

Цим шляхом дякую всім, що з приводу смерти мого дружини

МИХАЙЛА О. ДЕРКАЧА

полковника Армії УНР,

спричинилися до гідного Його похорону і вшанували Його пам'ять, зокрема п. отцеві прот. Ананію Мірошенкові, диригентові Д. Якубенкові та Хорові Української Православної Парафії св. Андрія, що відпровадили Покійника в далеку дорогу, як також інж. М. Подруцькому, інж. Л. Артемовському та інж. Л. Романюкові за їхню приятельську допомогу у важкі хвилини, а інж. М. О. Тишовницькому і інж. В. Сіякові за їх теплі прощальні слова.

Українському Культурному Осередкові та Відділу Об'єднання був. Вояків Українців Америки, як і всім, що надіслали вінці, квіти або письмені вияви співчуття та взяли участь у панахидах і похороні Покійника — велике спасибі.

Сердечна подяка Сестрицтву Св. Ольги і поодиноким дамам, що улаштували поминальну трапезу після похорону й допомогли при поминальному обіді у 40-ий день.

ЗІНАЇДА ДЕРКАЧ з Пребиславських,
засмучена дружина.

Увага, ДІТРОЙТ і околиці!
24 ЛИСТОПАДА 1963 РОКУ
год. 6:30 веч.
MASONIC TEMPLE

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР „ТРЕМБІТА" — ДІТРОЙТ

— влаштовує —

КОНЦЕРТ на честь МИКОЛИ ЛИСЕНКА

Д-р БОГДАН КУШНІР — ЯРОСЛАВ ФИЛИНІВ, Диригенти

Співучасники Концерту:
МАРТА КОКОЛЬСЬКА
Сопрано — Ню Йорк Сіті Опера
ОСИП ГОШУЛЯК
Бас — Торонто Опера

ЗАКЛИК

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет провів впродовж свого 20-літнього існування велику допомогову акцію, що було стверджено на Сьомих Загальних Зборах ЗУАДКомітету, 19-го жовтня у Філядельфії. ЗУАДК переселив 50 тисяч скитальців до ЗДА та вів широку допомогову працю в інших ділянках. Це було виконано в головній мірі завдяки зрозумінню українського громадянства в ЗДА для потреб української еміграції.

Однак місія ЗУАДКомітету ще далеко не скінчена. На Сьомих Загальних Зборах стверджено, що перед ЗУАД Комітетом ще є великі завдання. В першу чергу, — це поміч нашим братам, які залишились в Европі. Це переважно старші віком люди, хворі, каліки, воєнні інваліди, якими міжнародні допомогові установи вже не займаються. Поміч їм можемо дати тільки ми, українське громадянство. Ці залишенці потребують матеріяльної, моральної і часто правної допомоги. Для цього існування нашого Европейського Представництва є конечним. Щоб це Представництво утримати і поширити його діяльність, треба великих коштів. Українське громадянство Злучених Держав Америки, Канади, Австралії, Англії та других вільних держав світу повинно зрозуміти важливість цього та своїми щедрими систематичними пожертвами уможливити існування цього представництва, як також спричинитись до поширення його допомогової акції.

Зокрема Сьомі Загальні Збори звернули увагу на суму 80,000 долярів, яку наші громадяни є довжні за переселення ЗУАДКомітетові. Ми звертаємося з закликом до усіх громадян, які мають довг у нашім Комітеті, зрозуміти важливість сплати цього задовження та приложити усіх старань, щоб його сплатити.

Особливу увагу ЗУАДКомітет хоче присвятити потребуючим старшим віком громадянам. Не тільки тим, які знаходяться за океаном, але і тим, що перебувають тут, в ЗДА. Обов'язком української спільноти є пам'ятати про них та простягнути їм допоміжну руку за посередництвом ЗУАД Комітету.

Треба собі усвідомити, що тільки від української спільноти залежить бути и не бути нашій заслуженій Установі, що є визнана американським урядом та всіми урядами вільного світу, та яка має велике признання усіх міжнародних допомогових організацій.

Ми в ніякому разі не повинні допустити до занепаду цієї нашої Установи, ми мусимо дбати про її постійний зріст, ми мусимо розбудувати її акцію. Для цього потрібно зрозуміння важливости завдань, які на себе бере ЗУАД Комітет та щедрої матеріяльної, а також моральної підтримки від нашого громадянства.

На Україні панує московський окупант, і ми не взмозі нести помочі братам на рідних землях, ми мусимо розвинути нашу харитативно - допомогову акцію у вільних країнах та нести допомогу там, де можемо, і там, де нас потребують.

Загальне зрозуміння важливости наших завдань — спільна допомогова акція за посередництвом ЗУАДКомітету буде мати великі наслідки і дасть усім українцям у вільному світі консулярну опіку та правну, моральну і матеріяльну піддержку.

Екзекутива Злученого Українського Американського Допомогового Комітету: д-р Володимир Ґалан — президент, д-р Матвій Стахів, Роман Слободян, адв. Михайло Пізнак, п-і Катерина Пелешок — заступники президента, ред. Василь Мудрий — екзекутивний директор, п-і Павлина Різник і п-і Оксана Ґенґало — секретарки, інж. Іван Харамбура — касир.

Контрольна Комісія: Іван Іванчук — голова, ред. Іван Кедрин - Рудницький — секретар, ген. Аркадій Валійський, д-р Богдан Гнатюк, Іван Поритко, Василь Довгань, д-р Ярослав Падох — члени.

Члени Дирекційної Ради: Антін Батюк, інж. Максим Бондаренко, Володимир Василащук, п-і Катерина Гульчій, Микола Домашевський, ред. Антін Драган, інж. Степан Куропась, Богдан Казанівський, Петро Пуцило, інж. Іван Скіра, п-і Анна Сивуляк, ред. Остап Тарнавський, Андрій Шекерик.

Усі членські внески і пожертви та звороти залеглих довгів просимо слати на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee, 5020 Old York Road, Philadelphia 41, Pa.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

П'ЯТНИЦЯ, 15 ЛИСТОПАДА 1963 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Збори Т-ва Українська Січ Відд. 170 о год. 6-ій вечора в УНДомі. — І. Грабар, секр.

Пам'яті дорогого професора

Ось уже два роки минає, як відійшов від нас у вічність покійний професор Яків Моралевич, а добра пам'ять про нього живе й житиме, доки живе його родина, приятелі, його студенти.

Тиха, скромна, працьовита людина. Він завжди був не тільки професором для своїх студентів, дорадником у їх студіях, але приятель у їх змаганнях до ліпшого, до пізнання добра і правди.

Покійний професор Яків Моралевич готовив своїх студентів для праці на рідних землях. Економічне відродження України було головним стимулом його лекцій, його навчання.

Його нема вже між нами, але пам'ять про нього завжди житиме в тих, хто дбає і вірить у відродження України.

Колишня студентка

Студійна Конференція і Літературний Вечір ТУСМ-у

Головна Управа Товариства Ураїнської Студіюючої Молоді ім. М.Міхновського (ТУСМ) спільно з Осередком Діяльности в Ню Йорку влаштовує 16-го листопада в Українському Інституті Америки при 2 Іст 79-та вулиця в Ню Йорку Студійну Конференцію, присвячену творчості д-ра Дмитра Донцова. Початок конференції о год: 1.30 по полудні, відкриє її студ. Ляриса Ганущак, голова Осередку ТУСМ в Ню Йорку. Опісля слідує покликання президії, привіти і доповіді (по 30 хвилин), попереджені вступним словом мґра. Константина Савчука, ідеологі-чно - політичного референта ТУСМ-у. Слідуючі доповіді будуть виголошені членами ТУСМ-у: „Філософічні основи націоналізму Дмитра Донцова" — мґр. Анатоль Бедрій, „Дмитро Донцов — ідеолог українського самостійництва" — студ. Марта Савчак, „Дмитро Донцов — ідеолог українського аристократизму" — мґр. Константин Савчук, і „Дмитро Донцов — ідеолог українського традиціоналізму" — п. В. Будзяк. По доповідях буде час на запити й дискусію, а відтак підсумки конференції і о год. 6-ій закриття.

Опісля буде мала перекуска при буфесті під зарядом студенток і о год. 7-ій розпічнеться Літературний Вечір, присвячений поетам і письменником „Вістника" та редакційній і літературній діяльності д-ра Дмитрца Донцова. Цей вечір відкриє вступним словом п. Ігор Заяць і першою точкою буде виступ зі спогадами інж. Е. Маланюка. Доповідь на тему „Дмитро Донцов — літературний критик" — виголосить студ. Світляна Луцька, а рецитації уривків з творів поетів і письменників „Вістника" виконають студентки: Марійка Глуха, Богданка Клецор, Ляриса Микуленко, Валентина Микуленко, і Леся Фалатюк.

Закриття вечора о год. 9-ій. Вступ на обі імпрези за добровільними датками. **В. Б.**

Вдатна мистецька імпреза

Звичайно буває, що репрезентаційні бенкети збагачені мистецькими програмами. Мистецькою програмою був збагачений теж ювілейний бенкет ЗУАДКомітету в суботу, 19-го жовтня. В програмі виступали наші славні артисти, програма була на мистецькому рівені і тому не можна проминути її мовчанкою.

Естрадний характер програми на зразок варісте включив мистецьке слово, сольоспів, музичне тріо, як і конферанс, переплітаний дотепом. Йосип Гірняк — майстер мистецького слова та й незаступимий король нашого театру, виконував монолог Гриця Зозулі. Текст монологу спеціяльно написаний для відзначення двадцятиріччя нашої харитативної установи Едвардом Козаком, у виконанні незрівняного Гірняка був атракцією вечора.

Відома співачка Наталія Андрусів виконала народню пісню „Вівці мої, вівці", при акомпаніяменті музичного тріо: Петро Прус — скрипка, Лідія Кафман — чельо і Надія Недільська - Слободян — піяно. У Наталії Андрусів багатий голосовий матеріял, її постійна увага для мистецької інтерпретації підносить кожний її виступ до мистецького переживання. В другій половині програми Наталія Андрусів виконала при акомпаніяменті того ж тріо пісню „Гей Волошин сіно косить" В. Грудина. Мистецьке тріо — це рідкісна поява на наших концертах; у нас і репертуару небагато та й мала увага для камерної музики. Підготова такої камерної програми вимагає посвяти і труду. На вечорі ми з насолодою прослухали „Український танок" Овчаренка, як теж і Лисенкову „Пісню любови".

Програму вів п. Альберт Кіпа живо і з дотепом. З уваги на американських гостей він заповідав у двох мовах: українській і англійській. Програма була на мистецькому рівені, цікава й оригінальна та й принесла повну мистецьку розвагу учасникам ювілею. За це публіка не жаліла виконавцям ні оплесків, ні признання. **Т.**

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

Праця шкіл УМІ в стейті Ню Джерзі в шкільному році 1962-63

І знову минув один шкільний рік, повний інтенсивної праці учителів та їхніх учнів. УМІ в стейті Ню Джерзі росте, число учнів збільшується, навчаться в нас не тільки українська молодь, але теж американська.

Учительський збір складався ось так: фортепіян: Д. Каранович, Р. Темницька, У. Заяць, Г. Клим, О. Чипак, Г. Мирошниченко, М. Шлемкевич, М. Кривокульська і Т. Богданська; скрипка: В. Цісик, теорія: д-р З. Лисько.

Учнівські імпрези відбулися такі: 15 листопада відбувся Вечір Української Фортепіянової Музики в Літер. Мистецькому Клюбі в Ню Йорку. Пані Г. Клим підготовила два вечори своєї кляси, а саме: Вечір Дебюсі 23 листопада і Вечір Лисенка 29 грудня. Вона відчитала цікаві реферати про згаданих композиторів. Казку „Снігуроньку" — відограли учні УМІ — 10 лютого. Ціла виставка йшла на тлі музики Миколи Лисенка. Концерт молодих мистців з рамени Амер. Виховної Організації відбувся 24 лютого 1963 в Монтклер. Виконавці: Е. Вольц (кл. Каранович), О. Нагнибіда (кл. Клим) і Ю. Вожаківський (кл. Цісика). 6 квітня — виступ учнів нижчих років, а 30 травня середніх і вищих років. Виступ учнів М. Шлемкевич — 26 травня 1963 р.

Два дипломові речиталі підготовила учителька Г. Клим зі своїми ученицями, а саме Мартою Цибик 9 червня і Оксаною Нагнибідою 15 червня. Оба речиталі були успішні і стягнули багато публіки. Останній виступ учнів відбувся 27 червня разом із роздачею свідоцтв.

Окрім наведених виступів старші студенти УМІ брали участь в громадських імпрезах, як солісти або акомпаніятори, а теж виступали на концертах в своїх школах.

Піврічний іспит з головного предмету і теорії здало 85 учнів, а річний — 75. Нові визначні учні: І Череута (кл. Мирошниченко), Ю. Осадца (кл. Чипак), Р. Тимяк (кл. Богданської) А. Шкварко (кл. Цісика)

Найвідраднішою подією того шкільного року було те, що чотири найкращі учениці п. Галі Клим покінчили дипломом науку фортепіяну в УМІ. Їх прізвища: Оксана Нагнибіда, Марта Цибик, Людмила Яковенко, та Ляриса Янів. Крім того Ляриса Янів здала іспит „Молодих Мистців" — в Мюзік Едукейторс Ассосіейшен оф Ню Джерзі. а Юрій Загайкевич брав участь в показовій лекції згаданої організації.

Справжньою мистецькою подією міста Нюарку був концерт Дарії Гординської-Каранович 5 травня 1963. Піяністка виконала найкращі зразки світової музичної літератури, а другу частину концерту присвятила виключно українським композиторам, між іншим виконала щойно скомпоновану Сюїту Володимира Грудина.

Піяністка Галя Клим вела ввесь акомпаніямент в опері Лисенка „Ноктюрн" не лиш в Нюарку, але і в інших містах. П. Г. Клим акомпаніювала хорові „Трембіта" на різних виступах, а теж оперній співачці — Марті Кокольській.

Таїса Богданська

● **В Будапешті** підписано з кінцем минулого тижня торговельний договір між Західньою Німеччиною і комуністичною Мадярщиною. Договір передбачає збільшення торгівлі між обома країнами на 20 процентів і встановлення західньонімецької торговельної місії в Будапешті.

ТАРЗАН, ч. 5140. Перед арсеналом!

Вартові арсеналу згинули, були переможені численними ударами дерев'яних київ.

Мері гукнула до одного тубільця. — Ключі! Відчиняйте двері до нашої зброї!

Тарзан мав би охороняти ті ключі, щоб їх не використали... Але як це зробити, він мав тільки ніж!